

Література:

1. Ушинський К. Д. Психологические и логические основы обучения. Избр. пед. соч. в 2-х т. М., 1954. Т. 2. 483 с.
2. Ягупов В. В. Педагогіка : навч. посіб. К. : Либідь, 2002. 560 с.

ОБГРУНТУВАННЯ ЛЕГІТИМНОСТІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ АНДРАГОГІЧНОГО НАВЧАННЯ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Дакус А. С.

*магістрантка кафедри технологічної та професійної освіти
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»*

Науковий керівник: Артемьева І. С.

*кандидат педагогічних наук,
викладачка кафедри технологічної та професійної освіти
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна*

У сучасних соціально-економічних умовах, які характеризуються потужним розвитком ринкових відносин, ускладненням соціальних процесів і розбудовою нових напрямів у науці та соціальній практиці, освіта стає провідним фактором прогресу, а освічена людина – пріоритетною цінністю суспільства, яке розвивається.

В останні роки різко підвищилася роль освіти в житті кожної окремої людини та всього людства в цілому. Навчання протягом всього життя виступає необхідною умовою ефективної діяльності людини в усіх сферах суспільного та особистісного буття, а також відіграє суттєву роль у розвитку людського суспільства в цілому.

У контексті неперервності освіти проблеми андрагогіки останнім часом все більше привертають увагу вітчизняних і закордонних учених.

Андрагогіка – відносно новий напрям у системі наук про освіту, актуальність якого набирає темпи як в усьому світі, так і в Україні. Проблема освіти дорослих отримала особливе звучання на рубежі століть, коли під час переходу в нове століття прийшло розуміння необхідності усвідомлення своїх дій, прогнозування їх результату.

У науково-педагогічній літературі *андрагогіка* визначається як галузь педагогіки, яка займається навчанням дорослих, обґрунтовує

діяльність тих, хто навчається та навчає, з організації та реалізації процесу навчання (за Б. Мандель [5, с. 13]).

Т. Василькова [1], С. Змейов [3], С. Ізбаш [4], О. Огієнко [6], О. Семенова [7] наголошують на необхідності застосування в процесі навчання осіб юнацького віку андрагогічної моделі навчання, яка, за визначенням С. Змейова, характеризується тим, що провідна роль в організації процесу навчання належить особі, яка навчається, як рівноправному суб'єкту процесу навчання [2]. Як відзначає І. Змейов, застосування андрагогічної організації процесу навчання в закладах вищої освіти надає особі, яка навчається, можливості активно та реально приймати участь у плануванні, реалізації, оцінюванні та корекції процесу навчання та дійсно впливати на зміст, форми і методи навчання, контролювати організацію навчання, адаптувати навчання до своїх індивідуальних потреб і особливостей, тобто стає можливим зробити навчання строго індивідуалізованим, адресним, чітким і функціональним. Також, андрагогічне навчання зумовлює розвиток у того, хто навчається, самостійного, творчого і відповідального підходу до свого навчання, набуття ним навичок і вмій організації найголовнішого виду людської діяльності – діяльності вчення, сприяє залученню особи, яка навчається, в процес постійного самовдосконалення та вироблення його навичок, відіграє важливу роль для розвитку особистісних якостей та ціннісних орієнтацій тих, хто навчається, забезпечує якість вищої професійної освіти [3].

Проте, виникло питання щодо правомірності використання основ андрагогічного навчання в освітньому процесі закладів вищої освіти.

Для розв'язання цього питання ми звернулися до наукових напрацювань С. Змейова. Відтак, він зазначає, що специфіка організації будь-якого навчання обумовлюється особливостями контингенту, який навчається, а також цілями, змістом і умовами навчання. За цими параметрами навчання в закладах вищої освіти має свою яскраво виражену специфіку. Період навчання в сучасному закладі вищої освіти охоплює як останні роки етапу недорослості (етап недорослості приблизно до 20 років), так і перші роки етапу дорослості людини (етап дорослості – 20-65 років). Кожен період життя людини має свої досить глибоко вивчені психофізіологічні, соціально-психологічні, професійні особливості. Саме ці особливості в першу чергу визначають специфіку організації освітнього процесу. Саме цей «перехідний період» багато в чому зумовлює особливу специфіку навчання.

С. Змейов, спираючись на висновки Б. Ананьєва, вказує на те, що у віці від 18 до 22 років завершується формування основних фізіологічних і психічних функцій людини. Деякі з них або взагалі досягають піку свого розвитку, або знаходяться в стадії стабілізації. В той же час у

період з 18 до 22 років розпочинається так звана «криза ранньої дорослості», тобто період зміни основних життєвих компонентів молодшої людини, коли вона прощається з дитинством і пробує зробити деякі попередні кроки на шляху реального самовизначення.

У цей період молода особа починає набувати основні характеристики дорослої людини – особи, яка виконує соціально значущі продуктивні ролі (громадянина, працівника, члена сім'ї), яка володіє фізіологічною, психологічною, соціальною, моральною зрілістю, відносно економічною незалежністю, життєвим досвідом і рівнем самосвідомості, достатніми для відповідальної самоврядної поведінки. Найголовніше – людина в означеному віці починає усвідомлювати себе все більш незалежною, самостійною, самокерованою особистістю і в процесі навчання. В її житті з'являються конкретні життєво важливі цілі, які пов'язані з оволодінням певними соціальними ролями, досягненням певного соціального, професійного, сімейно-побутового статусу. Досягнувши певного рівня розвитку психофізіологічних функцій, індивід опановує новими ціннісними орієнтаціями та особистісними якостями, які дозволяють йому дедалі більшою мірою відповідально поводити себе в громадському житті. При цьому людина спирається на все більший обсяг життєвого (побутового, соціального, професійного) досвіду, який вона набуває в процесі своєї життєдіяльності, зокрема навчання в закладі вищої освіти. На підставі вище зазначеного С. Змеєв стверджує, що особи, які навчаються в закладах вищої освіти, в повній мірі володіють окресленими вище соціально-психологічними характеристиками дорослої людини, тому, як вважає науковець, з метою підвищення якості та ефективності вищої освіти процес навчання здобувачів вищої освіти слід організовувати не на суто педагогічних основах, а із застосуванням андрагогічних засад [3, с. 8].

Таким чином, результати вивчення наукової літератури довели коректність запровадження в освітній процес закладів вищої освіти основ андрагогічного навчання.

Література:

1. Василькова Т. А. Основы андрагогики: учебное пособие. Москва: КНОРУС, 2009. 256 с.

2. Змеёв С. И. Основы андрагогики: учебное пособие для вузов. [2-е изд., стер.]. Москва: Флинта, 2013. 149, [1] с.

3. Змеёв С. И. Применение андрагогических принципов обучения в подготовке и повышении квалификации специалистов. *Человек и образование*. 2014. № 1(38). С. 8-14.

4. Ізбаш С. Проблема андрагогічної підготовки педагогічного персоналу як викладачів для освіти дорослих. *Наукові записки*

Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка. Тернопіль, 2017. № 1. С. 80-85.

5. Мандель Б. Р. Андрагогика: история и современность, теория и практика: учебное пособие для обучающихся в магистратуре. Москва; Берлин: Директ-Медиа, 2017. 412 с.

6. Огієнко О. І. Підготовка викладача вищої школи в умовах магистратури: андрагогічний підхід. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2015. № 6 (50). С. 336-341.

7. Семенова О. Андрагогічна компетентність як необхідний складник професіоналізму науково-педагогічного персоналу закладу вищої освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Вип. 33. Т. 2. С. 307-312.

ОБРАЗ ПСИХОЛОГА-ПРОФЕСІОНАЛА У СУЧАСНОМУ КІНЕМАТОГРАФІ

Дерев'янюк С. П.

*кандидат психологічних наук,
доцент кафедри загальної, вікової та соціальної психології
Національний університет*

«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

Дрань Б. М.

*студентка IV курсу спеціальності «Психологія»
Національний університет*

«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

м. Чернігів, Україна

У сучасному техногенному світі особливої цінності для самозбереження, самовідновлення особистості набувають мистецтво у цілому та кіномистецтво зокрема. Проблема образу психолога у сучасному кінематографі тісно пов'язана з потребою будь-якої людини мати «ідеального» наставника щодо вирішення повсякденних життєвих проблем і, поряд із тим, ця проблема межує з хибним сприйманням суспільством психолога-практика в реальному житті. Вважаємо, що конкретизація образу психолога, який презентується сучасними кінематографістами, буде: по-перше, сприяти уточненню уявлень пересічної людини про психолога-професіонала; по-друге, забезпечувати більш сприятливі умови для формування професійної